

ต้นไม้วิญญานจริงหรือเปล่า ?

..... ระบุ สำนัก

ในช่วงวันที่ 29 กรกฎาคม ถึงวันที่ 2 สิงหาคม 2540 ผมมีโอกาสเดินทางไปศึกษาธรรมชาติในเขตจังหวัดภาคเหนือระหว่างชายแดนไทยกับพม่าร่วมกับคณะนักพฤกษศาสตร์จากประเทศญี่ปุ่นจำนวนหนึ่งซึ่งเป็นที่รู้จักกันเคยกันมานานพอสมควร จนทำให้รู้สึกว่าเราได้เรียนรู้อะไร ๆ ที่มีคุณค่าจากเขาหลายอย่าง แต่ก็ต้องมีอีกด้านหนึ่งโดยที่เราเองจำเป็นต้องมี**"ความเป็นตัวของตัวเอง"**อยู่ในรากฐานด้วย ไม่เช่นนั้นอาจไปยึดติดอยู่กับรูปแบบของสิ่งซึ่งควรเป็นเรื่องจากรากฐานของเขา ทำให้ต้องสูญเสียคุณค่าที่ตัวเราอย่างไม่ชอบด้วยเหตุและผล

อนึ่ง**"การเปิดใจเข้าหากันอย่างเป็นธรรมชาติ"**น่าจะช่วยให้การแลกเปลี่ยนความรู้ได้รับผลมากที่สุดสองด้าน**"ในช่วงแรก ๆ ระหว่างที่นั่งรับประทานอาหารร่วมกันทั้งคณะ ก็มีคนหนึ่งซึ่งอายุอานามประมาณกลางคนเห็นจะได้ เข้ามานั่งติดกับผมและมีคำถามคม ๆ ให้คิด สังเกตดูท่วงท่าอารมณ์ทำให้รู้สึกว่าเขาคือคนร่าเริงมากแต่ก็มีการสำรวมตัวอยู่ในที่อาจเป็นเพราะอีกด้านหนึ่งผมมีความเป็นธรรมชาติกับทุกคนทำให้เขารู้สึกว่า เราเป็นคนเปิดเผยด้วยก็ได้"**

มีคำถามประโยคหนึ่งซึ่งทำให้ผมรู้สึกประทับใจมาจนถึงขณะนี้คือ **"คนกับต้นไม้ต่างกันอย่างไร ขอให้อาจารย์ช่วยบอกหน่อยได้ไหม ? "**

รู้สึกว่าจะตอบได้ค่อนข้างคล่องสักหน่อย เพราะเคยเขียนเคยพูดไว้ในที่ต่าง ๆ หลายแห่ง จึงได้เริ่มต้นอธิบายและสังเกตเห็นเขารับฟังอย่างตั้งใจด้วยว่า **"ทั้งต้นไม้และคนต่างก็มีชีวิตด้วยกันทั้งสองฝ่าย แต่ต้นไม้เกิดที่ไหนก็ต้องยืนอยู่ตรงนั้นและมีรากหยั่งลงดินด้วย เมื่อเติบโตขึ้นรากก็ย่อมหยั่งลงไปใต้พื้นผิวดินลึกซึ่งยิ่งชันอย่างสอคล้องกันกับค้ำยันด้วยเหตุและผล เพื่อให้สามารถทานน้ำหนักตัวเองและแรงกระแทกจากลมพายุ ไม่เช่นนั้นก็จะล้มลงอยู่ไม่ได้"**

การที่ต้นไม้จะเปลี่ยนที่ได้ก็ต้องมี**"คน"**ไปซุกซาย แต่ถ้าย้ายไม้ก็อาจทำให้ถึงตายหรือไม่ก็ทรุดโทรมไปนานเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของคนอีกนั่นแหละ

"ส่วนคนเป็นชีวิตที่เคลื่อนที่ไปไหนมาไหนได้เองอย่างอิสระ แม้ไม่มีรากหยั่งลงใต้ผิวดินเช่นต้นไม้ก็ตาม แต่ก็มีพลังซึ่งแผ่ไว้ด้วยเงื่อนไข้อยู่ในกระแสจิตวิญญานเป็นรากฐานกำหนดพฤติกรรมต่าง ๆ แม้กระทั่งการใช้ประโยชน์จากต้นไม้ก็อาจมีผลสองทิศทางคือ สร้างสรรหรือทำลายก็ได้ ถ้าทำลายก็ถึงเป็นเพราะความไม่รู้จริงเนื่องจากขาคิจิตสำนึกให้ความสำคัญแก่การนำตัวเองลงสัมผัสกับพื้นดินอย่างเป็นธรรมชาติ"

เขาฟังแล้วจึงตั้งคำถามตามมาทันทีว่า**"อาจารย์ ท่านหมายความว่าต้นไม้ไม่มีวิญญานกระนั้นหรือ ? "** ผมหยุดนิ่งหนึ่งเนื่องจากสมองตัวเองต้องการปรับตัวลึกลงไปอีกเล็กน้อย ส่วนในใจก็คิดว่า**"คำถามนี้ให้สติแก่ผมมากที่สุดทีเดียว"** ทำให้รู้สึกสนใจบุคคลคนนั้นเพิ่มขึ้น

มันทำให้ผมพยายามคิดอย่างละเอียดประณีตที่สุดก่อนจะตอบไปด้วยความมั่นใจว่า**"มีสิคุณ"** ตรงนี้เองที่ตนคิดว่าเป็นการฝึกทั้งจิตและสมองตัวเองอย่างดีให้เข้าถึงเหตุและผลแน่นอนมากยิ่งขึ้นโดยไม่ได้อึดเป็นอย่างอื่น แม้กระทั่งห่วงว่าถ้าตอบไม่ได้ เขาจะดูถูกหรือรู้สึกอย่างไร เพราะเป็นเรื่องนอกตัว

แล้วจึงเริ่มต้นอธิบายต่อไปอย่างสบายใจว่า **"ในธรรมชาติมีพรรณไม้หลากหลายชนิดโดยไม่มีบุคคลใดไปกำหนดให้เป็นไปตามที่แต่ละคนปรารถนาได้ อีกทั้งยังมีเหตุมีผลถึงซึ่งกันและกันด้วย ทุกชีวิตต้องเกิด ทุกชีวิตต้องโต และทุกชีวิตต้องตาย แต่การเปลี่ยนแปลงหลังจากเกิดมาแล้วย่อมมีทั้งด้านจากรากฐานตัวเองและด้านซึ่งเกิดจากอิทธิพลสภาพแวดล้อมธรรมชาติร่วมกันทั้งกระบวนการ"**

สิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดน่าจะถือว่าเป็นลักษณะหนึ่งของวิญญานซึ่งอาจไม่เหมือนวิญญานของคน เช่นเดียวกับรากฐานคนกับต้นไม้ซึ่งแตกต่างกัน แต่ก็ถือว่ามิใช่หรือเป็นตัวของตัวเองทั้งสองด้าน และจำต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันอย่างปฏิเสธไม่ได้ ดังที่พบเห็นความจริงอยู่ในชีวิตประจำวันกระทั่งถึงปัจจุบันแม้มองใกล้ ๆ ตัวก็สามารถเห็นได้ไม่ยาก

อย่างไรก็ตาม ถ้าคนยังไม่ล้มตัวก็จะพบความจริงว่าแต่ละคนก็เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ จึงขอนำเอาความตอนหนึ่งซึ่งพูดแทรกไว้แล้วว่า**"คืนไม้แต่ละต้นย้ายที่เองไม่ได้นอกจากคนเป็นฝ่ายซุกย้ายมัน"** จึงควรทวนกลับมาองตัวเองดูบ้างหากทำได้ ก็น่าจะพบความจริงว่า การที่เราอุปประเคนของต้นไม้มาพิจารณา ผู้พิจารณาเองก็คือคน ดังนั้นถ้าไม่ล้มไปว่าตัวเราเองก็มีวิญญาณ ไม่เช่นนั้นคงไม่นำเอาเรื่องต้นไม้มาพูดแม้เรื่องอื่นใดด้วย จึงน่าจะเข้าใจได้ว่า**"วิญญาณซึ่งมีเหตุของประเคนนั้นมันอยู่ที่คนผู้สนใจนำมาคิดมาพูด"**

ผมเองก็พยายามอธิบายให้เขาฟังด้วยวิญญาณอันเป็นธรรมชาติด้วยเช่นกัน หลังจากนั้นมา ตนก็สังเกตเห็นเขาให้ความสนใจผมมากขึ้น เพราะเข้ามานั่งและพูดคุยกับผมบ่อย ๆ ผมเองก็สนใจเขาเป็นพิเศษด้วยเพราะรู้สึกว่**"เขา มาจุดไฟช่วยให้อุณหภูมิผมเกิดแสงสว่างมากขึ้นไปอีก"** ต่อมาก็มีเพื่อน เขามากกระซิบให้ทราบว่า เขาเป็นศิลปินคนตรี ซึ่งผมเองก็สนใจเล่นดนตรีมาแต่อายุยังไม่มากนัก เสมือนมีจิตวิญญาณที่สื่อถึงกันเป็นธรรมชาติ

คืนวันสุดท้ายก่อนจะกลับญี่ปุ่น เขายังเข้ามาหาผมและบอกว่า ถ้าไปโตเกียวเมื่อไหร่ขอให้บอกล่วงหน้า จะมารับไปเล่นดนตรีด้วยกัน พร้อมทั้งทำท่าทางสรวลโอฬารและปากก็ยิ้มเสียงเพลงคล้าสซิคไปด้วย มาทราบภายหลังว่า เขาเป็นครูสอนเปียโนและมีลูกศิษย์นิยมชมชอบอยู่มาก

หลังจากเขากลับไปแล้ว ผมก็ยังไม่ยอมหยุดที่จะสานความคิดเรื่องนี้ต่อไปอีกอย่างท้าทาย**"ด้วยคำถามที่ว่า "วิญญาณมนุษย์นั้นคืออะไร และอยู่ที่ไหน อีกทั้งมีรูปร่างอย่างไร ? "** เพื่อให้ตัวเองเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ก่อนที่จะด่วนตัดสินใจว่า**"ไม่เชื่อ"** แต่ก็เชื่อว่าถ้าจะให้ใครมาบอกหรือมาอธิบายให้ฟังคงไม่เห็นจริงเห็นจังได้แน่ **"เพราะเขาไม่ใช่เรา และเราก็ไม่ใช่เขา"**

จนในที่สุดก็หันมานึกถึง**"คนที่ตายแล้ว"** ซึ่งมักมีประเพณีให้ลูกหลานช่วยอาบน้ำศพกันอย่างจริงจังจังที่ เคยพบมาแล้ว" จึงได้ความคิดว่า **"ระหว่างที่ลูกหลานสัมผัสร่างกายแม้ไร้วิญญาณ หากทำให้รู้สึกว่ ถ้าเราเป็นคนใดคนหนึ่ง ในบรรดาลูกหลานซึ่งเคยมีสายใยผูกพันทางใจอย่างใกล้ชิดมาแต่คือคืออย่างแนบแน่น ในขณะที่สัมผัสกับร่างซึ่งไร้ชีวิตแล้ว สามารถนำเอาความรู้สึกระหว่างที่ยังมีชีวิตอยู่กลับคืนมาได้โดยไม่ขาดสติ ย่อมมองเห็นภาพที่อาจนำมาอธิบายให้ตัวเองเข้าใจได้ภายในส่วนลึก ส่วนการจะนำมาถ่ายทอดให้คนอื่นเป็นภาษาพูดหรือเขียนย่อมไม่ใช่ของจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ตายได้สร้างคุณงามความดีไว้ให้ลูกหลานประทับใจมากเพียงใด ย่อมมีสังกรรมที่มองเห็นของจริง ช่วยให้ผู้ที่ตั้งใจรับกระแสถ่ายทอดสามารถมองเห็นภาพได้ชัด"**

สิ่งดังกล่าวย่อมเกิดจากการตั้งคำถามขึ้นเองในใจ และหากคำตอบได้เองอีกทั้งรู้เห็นของจริงได้เฉพาะตัว และคงไม่ใช่สิ่งซึ่งใครจะคิดว่ามีอิทธิฤทธิ์สามารถบันดาลอะไรให้ใครต่อใครได้ เนื่องจากสิ่งดังกล่าวคือพลังซึ่งมีเหตุมีผล อยู่ในตนเองโดยแท้ หากใครเข้าถึงได้ย่อมมีผลดีแก่ตนเอง หรือถ้ามองด้านนอกอาจพูดว่าบรรพบุรุษเป็นผู้ให้การคุ้มครองก็น่าจะชอบแล้วด้วยเหตุและผล.